

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Branchedocument – Startvergunning Aardwarmte

Versie 1.0
Datum: 1 juli 2023

BRANCHEDOCUMENT STARTVERGUNNING AARDWARMTE

1. INTRODUCTIE BIJ ALLE BRANCHEDOCUMENTEN

Het ministerie is het bevoegd gezag in het vergunningsverleningsproces. Om betrokkenen te informeren over hoe een procedure op basis van mijnbouwregelgeving in de praktijk werkt, heeft het ministerie branchedocumenten opgesteld. Met deze transparantie wordt beoogd om bij te dragen aan verbetering van de procedures in de praktijk en aan het voldoen aan de vereisten en de termijnen. Dit is voor alle betrokkenen en de aanvrager belangrijk.

Per vergunningprocedure is een branchedocument opgesteld. Elk branchedocument heeft een vaste opbouw. Per branchedocument worden, na deze algemene inleiding, in een specifieke inleiding de kenmerken en hoofdlijnen van de betreffende procedure geschetst. Vervolgens worden de verschillende stappen van de procedure toegelicht. Deze stappen zijn weergegeven in onderstaand schema.

De branchedocumenten zijn een service en dienen ter informatie. De branchedocumenten hebben geen formele status en er kunnen geen rechten aan ontleend worden. De branchedocumenten worden continu verbeterd. Het zijn in die zin "levende" documenten.

Contourennota

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) hecht vanzelfsprekend aan zorgvuldige procedures. De totstandkoming van de branchedocumenten past in het streven, zoals verwoord in de [Contourennota aanpassing Mijnbouwwet](#) die naar de Tweede Kamer is gestuurd. Belangrijke elementen uit de contourennota zijn:

- Participatie krijgt een rol bij het vergunningentraject voor concrete projecten. Bestuurders en bewoners worden in een vroeg stadium betrokken. De (proces) stappen moeten voor hen helder zijn.
- Nieuwe activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden nadat voorafgaand aan de start van het project door de initiatiefnemer afspraken zijn gemaakt met de omgeving over de realisatie, exploitatie en het opruimen na het beëindigen van het project.
- Het zorgvuldig beoordelen van risico's moet op een begrijpelijke en transparante manier worden gedeeld. Aan de veiligheidsnormen moet worden voldaan.
- Gebruik maken van de mogelijkheden tot het stellen van financiële zekerheid en duidelijke regels stellen over nazorg.

Daarnaast wordt in de genoemde brief aangegeven welke activiteiten worden gestimuleerd en welke niet of op termijn niet meer zijn toegestaan. Bij de specifieke branchedocumenten die dit betreft, wordt dit benoemd.

Let op: wet- en regelgeving is dynamisch en kan veranderen. Omdat de basis van de branchedocumenten in de bijbehorende wet- en regelgeving ligt, worden de branchedocumenten bij eventuele wetswijzigingen zo spoedig mogelijk geactualiseerd.

2. INLEIDING BIJ DE STARTVERGUNNING AARDWARMTE

Type vergunning:

Startvergunning aardwarmte

Korte beschrijving:

De startvergunning geeft de vergunninghouder het alleenrecht in het zoekgebied aardwarmte de mogelijke winning en de effecten van de winning van aardwarmte te onderzoeken. Een startvergunning aardwarmte is een vergunning om aardwarmte op te sporen en gedurende de looptijd van de vergunning te winnen (artikel 1 sub aj Mbw). De vergunninghouder kan gedurende deze periode van winning de productie optimaliseren en gegevens verzamelen om een aanvraag voor een vervolvergunning goed te onderbouwen. Pas met de startvergunning mag worden geboord en gewonnen.

Aanvrager:

Bij een startvergunning aardwarmte kan sprake zijn van verschillende type aanvragers:

- Een aanvrager die een startvergunning aanvraagt die alleen ziet op (een deel van) het gebied waarvoor die aanvrager al een toewijzing zoekgebied heeft. Deze aanvrager moet de houder van de toewijzing zoekgebied zijn. In dit geval zijn concurrerende aanvragen uitgesloten.
- Een aanvrager die een startvergunning aanvraagt die niet alleen ziet op het gebied waarvoor die aanvrager een toewijzing zoekgebied heeft, maar ook deels op een aangrenzend gebied waarvoor nog geen toewijzing zoekgebied, startvergunning of vervolvergunning aardwarmte geldt. In dit geval zijn concurrerende aanvragen onder voorwaarden mogelijk (zie hiervoor de toelichting in paragraaf 5.1 van dit branchedocument).
- Een aanvrager die een concurrerende aanvraag op een startvergunning indient (zie hiervoor de toelichting in paragraaf 5.1 van dit branchedocument).

Uitvoerder:

(Eén van de) aanvrager(s) of een derde partij kan aangewezen worden als uitvoerder. De uitvoerder is diegene die de feitelijke werkzaamheden die horen bij een startvergunning aardwarmte uitvoert of daartoe opdracht verleent. De aanwijzing van de uitvoerder behoeft instemming van de staatssecretaris (zie hiervoor een apart branchedocument).

Type (delf)stof:

Aardwarmte

Locatie:

Land (het gebied kan ook deels gelegen zijn onder water).

Termijn vergunning:

Een startvergunning aardwarmte geldt voor twee jaar (artikel 24v lid 1 Mbw), met twee verlengingsmogelijkheden:

- 1) de startvergunning blijft geldig tot het tijdstip waarop de beslissing op de aanvraag om een vervolvergunning aardwarmte onherroepelijk wordt (lid 1).
- 2) mogelijkheid tot eenmaal op verzoek van aanvrager met een jaar verlengen (lid 2).

Vorbereidingsprocedure:

Op de voorbereiding van een besluit inzake de aanvraag om een startvergunning aardwarmte is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit afdeling 3.4 Awb (Algemene wet bestuursrecht) van toepassing (artikel 24r Mbw).

Participatie:

Participatie speelt vanaf het begin van het initiatief een grote rol in het vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid en het draagvlak voor de mijnbouw. Het is belangrijk dat een mijnbouwbedrijf de overheden en omwonenden voldoende betreft bij de vergunningverlening, met

de omgeving in gesprek gaat en er voor zorgt dat dat de (proces)stappen in het vergunningverleningsproces voor de omgeving helder zijn.

Adviseurs:

Adviseurs geven advies vanuit eigen taken en deskundigheid. Op hoofdlijnen betreft het de volgende adviesthema's:

- TNO-AGE adviseert over de geologische onderbouwing van de aanvraag.
- Tcbb adviseert over bodembeweging (bodemdaling /-stijging, bodemtrilling en schade door bodembeweging).
- RVO adviseert over de financiële capaciteiten van de aanvrager.
- SodM adviseert over veiligheid en de milieuaspecten van de aanvraag. SodM is tevens de toezichthouder.
- Gedeputeerde staten van de provincie en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het aangevraagde gebied ligt, adviseren met het oog op de planmatige ontwikkeling van aardwarmte in het gebied (artikel 24q lid 1 Mbw).
- Gedeputeerde staten van de provincie en het dagelijks bestuur van het waterschap waarbinnen het aangevraagde gebied ligt, adviseren over mogelijke gevolgen voor de waterkwaliteit en waterkwantiteit (artikel 24q lid 2 Mbw).
- De Mijnraad geeft een overkoepelend advies op basis van eerder uitgebrachte adviezen.

Doorlooptijd:

De staatssecretaris beslist binnen 32 weken na ontvangst van de aanvraag (artikel 24s lid 1 Mbw). De termijn om een beslissing te nemen kan eenmalig met 8 weken verlengd worden (artikel 24s lid 2 Mbw). De wettelijke adviestermijn voor de andere betrokken overheden is acht weken (artikel 24q Mbw). Gedurende de vergunningenprocedure moeten vele procedurele stappen genomen worden. Omdat deze stappen vaak afhankelijk zijn van voorafgaande stappen, kunnen onvoorziene omstandigheden die tot een kleine vertraging leiden, een cumulatief vertragend effect hebben op de doorlooptijd. Als dit het geval is, meldt EZK dit bij de aanvrager.

Publicatie momenten:

- Mededeling in Staatscourant in het geval de aanvraag voor een startvergunning aardwarmte ziet op aardwarmte die zich gedeeltelijk bevindt in een aangrenzend gebied waarvoor geen toewijzing zoekgebied aardwarmte, startvergunning aardwarmte of vervolgv vergunning aardwarmte is aangevraagd of verleend (artikel 24p lid 1 Mbw).
- Kennisgeving ontwerpbesluit in Staatscourant (artikel 3:12 Awb).
- Kennisgeving definitief besluit in Staatscourant (artikel 3:44 Awb en artikel 24s lid 3 Mbw).

Terinzagelegging:

- Het ontwerpbesluit met de daarop betrekking hebbende stukken (zoals de aanvraag en de uitgebrachte adviezen) (artikel 3:11 lid 1 Awb).
- Het definitieve besluit en de daarop betrekking hebbende stukken, zoals eventueel ingebrachte zienswijze(n) (artikel 3:44 Awb).

Retributie:

In de Mijnbouwregeling is de hoogte van de verschuldigde vergoeding voor het verlenen van een startvergunning opgenomen (artikel 12.2 lid 2 Mbr en bijlage 15a, onderdeel B, letter e en onderdeel C).

Relatie met andere besluiten:

- Tenzij er sprake is van een spontane aanvraag, wordt de startvergunning aardwarmte voor een gebied voorafgegaan door een toewijzing zoekgebied aardwarmte (zie afzonderlijk branchedocument) voor dat gebied.
- Als een aanvraag startvergunning is ingediend en de vraag naar warmte in het gebied voldoende aannemelijk kan worden gemaakt, kan de bijbehorende toewijzing zoekgebied nog eens met vier jaar worden verlengd (art. 24k, derde lid Mbw).
- De houder van een startvergunning kan binnen twee jaar (eventueel drie jaar, gezien de mogelijkheid tot verlenging met één jaar, art. 24v lid 1 en 2 Mbw) na verlening van de

startvergunning een vervolgv vergunning aardwarmte (zie afzonderlijk branchedocument) aanvragen.

- Wanneer er geen vervolgv vergunning wordt aangevraagd binnen de voorgeschreven termijn, vervalt de startvergunning en komt het gebied weer beschikbaar voor een toewijzing zoekgebied aardwarmte.
- Voor het boren en winnen van aardwarmte is een omgevingsvergunning voor het aanleggen en exploiteren van een mijnbouwwerk als bedoeld in art. 3.320 Bal (Besluit activiteiten leefomgeving) nodig. Het gaat daarbij om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1 lid 2 sub b Omgevingswet en art. 3.320/3.321 Bal. Hiervoor is een apart branchedocument beschikbaar. Er is geen sprake van verplichte coördinatie tussen de startvergunning aardwarmte en de benodigde omgevingsvergunning.
- Instemming aanwijzing uitvoerder: de procedure instemming aanwijzing uitvoerder (zie afzonderlijk branchedocument) loopt de eerste keer gelijktijdig met procedure aanvraag startvergunning.
- In het schema op de volgende webpagina is een overzicht te vinden van de verhouding van de verschillende vergunningen ten opzichte van elkaar. De omgevingsvergunning voor het aanleggen en exploiteren van een mijnbouwwerk als bedoeld in art. 3.320 Bal (vanaf 1 januari 2024, zie afzonderlijk branchedocument), is samen met de startvergunning nodig om te mogen boren.

<https://www.expertisecentrumwarmte.nl/themas/marktordening+en+financiering/handreiking+geothermie/wettelijke+rol+gemeente/mijnbouwwet+en+jouw+rol+als+gemeente/default.aspx>

3. VERKENNING VAN HET INITIATIEF (VOOROVERLEG)

3.1. Beschrijving

Voorafgaand aan een procedure is het uitgangspunt dat een verkenning van het initiatief plaatsvindt (vooroverleg), zodat de procedure zo snel en zorgvuldig als mogelijk wordt doorlopen. Door deze verkenning van het initiatief voorafgaand aan de indiening van de aanvraag met de aanvrager te houden, ontstaat er duidelijkheid over de aanpak en de procedure en wat daarvoor nodig is. De verkenning van het initiatief is een overleg tussen de aanvrager en EZK. Naar het oordeel van EZK worden in specifieke gevallen adviseurs uitgenodigd voor de verkenning. In eenvoudige, niet gevoelige procedures of bij grote ervaring van de aanvrager kan in overleg worden afgezien van de verkenning van het initiatief. In gevoelige dossiers kunnen meerdere overleggen nodig zijn. De verkenning van het initiatief is vormvrij en moet niet gezien worden als een beoordeling van een conceptaanvraag. Desgewenst kan de verkenning online plaatsvinden.

3.2. Onderwerpen

Doel is om duidelijkheid te krijgen over het initiatief en de te volgen procedure. Aan de orde komen een introductie van het initiatief, een eerste inventarisatie van de omgeving en mogelijke issues en de coördinatie met andere vergunningen. Daarbij komt zo nodig tevens aan de orde:

Aanvrager

- Introductie van het initiatief
- Scope van het initiatief en samenhang met andere vergunningaanvragen
- Welke contacten zijn er geweest met andere overheden?
- Welke contacten zijn er geweest met adviseurs?
- Welke intenties zijn er met betrekking tot participatie en communicatie?
- Hoe wordt het omgevingsmanagement ingevuld?

EZK

- Toelichting op het proces
- Toelichting op de rollen van de verschillende adviseurs
- Toelichting op indieningsvereisten, weigeringsgronden, onderwerpen die in de vergunning behandeld moeten worden en onderwerpen waarmee voorschriften of beperkingen aan de vergunning kunnen worden verbonden
- Deelt een grove tijdsplanning
- Communicatie tussen aanvrager en EZK

3.3. Procesbeschrijving

Handeling	Wie	Opmerking
Melding van het initiatief aan EZK	Aanvrager	Facultatief maar wordt sterk aanbevolen; vormvrij.
Aanwijzing van behandelaar	EZK	
Inventarisatie van de scope van de verkenning	EZK	Naar het oordeel van EZK worden in specifieke gevallen adviseurs uitgenodigd voor de verkenning.
Verkenning van het initiatief	Aanvrager, EZK	Vormvrij.
Schrijven van kort verslag	EZK	Samenvatting van eventuele actiepunten/gemaakte afspraken.

Let op:

Specifieke punten bij de verkenning van het initiatief bij de aanvraag om een startvergunning aardwarmte:

- Deze verkenning van het initiatief is concreter, gericht en toegespitster dan de verkenning van het initiatief bij een toewijzing zoekgebied. Het is een verdiepende slag en

bouwt voort op de toewijzing zoekgebied. In beginsel met dezelfde aanvrager. De eisen aan in te dienen informatie kunnen kort worden doorgenomen. Data en resultaten uit de toewijzing zoekgebied worden besproken. Gerichte vragen kunnen worden beantwoord.

- De aanvraag om een startvergunning aardwarmte dient vergezeld te gaan van een verzoek om instemming met de uitvoerder aardwarmte. De eventuele instemming met een uitvoerder aardwarmte wordt bij de verkenning van het initiatief ook besproken. Het is wenselijk dat de voorgenomen/voorzienende uitvoerder bij dit overleg aanwezig is.

4. INDIENING AANVRAAG

4.1. Procesbeschrijving

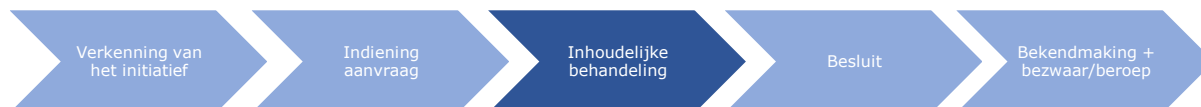
Lijst van processtappen die bij het indienen van de aanvraag doorlopen moeten worden.

Handeling	Wie	Opmerking
Indiening aanvraag	Aanvrager	Digitaal, adres: mijnbouwvergunningen@minezk.nl De aanvraag kan worden ingediend conform het format waarnaar verwezen wordt in bijlage 1 bij dit branchedocument. Let op: Als de aanvraag en bijbehorende gegevens en bescheiden in een vreemde taal worden aangeleverd, zal worden verzocht om een vertaling in het Nederlands (artikel 4:5 lid 2 Awb).
Ontvangstbevestiging aanvraag	EZK-front office	Registratie in Mabel (intern zaaksysteem), bevestiging van ontvangst.
Toetsing ontvankelijkheid en volledigheid	EZK	Toets op bevoegd gezag en op welke andere overheden zijn betrokken.
Eventueel verzoek aanvullende informatie	EZK	Let op: Indien aanvullende informatie ingediend moet worden heeft dit een opschortende werking.
INDICATIEVE DOORLOOPTIJD: 1 week		

4.2. In te dienen informatie

In bijlage 1 is een verwijzing naar een format opgenomen die bij de aanvraag gebruikt kan worden. Dit format bevat onder andere een tabel met in te dienen informatie, met verwijzing naar wetsartikelen. Daarnaast is bij verschillende onderdelen ook een nadere invulling van en toelichting bij de in te dienen informatie gegeven. **Dit is een belangrijk document!**

5. INHOUDELIJKE BEHANDELING

5.1. Procesbeschrijving

Lijst van processtappen die bij de inhoudelijke behandeling doorlopen moeten worden.

Handeling	Wie	Opmerking
Verzoek preadvies TNO-AGE	EZK	Controle op coördinaten en beschikbaarheid aangevraagd gebied, zo snel mogelijk na controle op volledigheid/indieningsvereisten.
Preadvies TNO-AGE	TNO-AGE	Bepalen of het gebied beschikbaar is voor startvergunning aardwarmte (artikel 24f lid 1 Mbw) en, voor zover van toepassing, uitsluitel over de naamgeving van het gebied.
Alleen bij aanvraag open gebied: Mededeling in Staatscourant		Alleen als de aanvraag om een startvergunning ziet op aardwarmte die zich gedeeltelijk bevindt in een aan een zoekgebied grenzend 'open' gebied waarvoor <u>geen</u> toewijzing zoekgebied, startvergunning of vervolgvvergunning is aangevraagd of verleend (artikel 24p lid 1 Mbw).
Alleen bij aanvraag open gebied: Op de hoogte stellen potentiële concurrenten		Aardwarmte vergunninghouders grenzend aan het aangevraagde gebied hebben de gelegenheid een concurrerende aanvraag in te dienen (artikel 24p lid 2 Mbw).
Alleen bij aanvraag open gebied: Gelegenheid tot indienen concurrerende aanvragen*		Gelijktijdig met advisering door adviseurs.
Alleen bij aanvraag open gebied: Overleg tussen concurrerende aanvragers		Tot vier weken nadat de aanvragers op de hoogte zijn gesteld van elkaars aanvragen, geldt een overlegverplichting tussen aanvragers. Binnen deze termijn kan een wijziging van de aanvraag worden ingediend. Deze termijn kan eenmalig met 4 weken worden verlengd.
Advisering door adviseurs	Adviseurs	Tegelijkertijd: SodM, GS, B&W, Waterschap, TNO-AGE, RVO, Tcbb.
Eventueel verzoek om aanvullende informatie	EZK	Indien aanvullende informatie ingediend moet worden heeft dit een opschortende werking.
Advisering door Mijnraad	Mijnraad	Schrijven van leeswijzer (=belangrijkste conclusies van de ontvangen adviezen beschreven). De Mijnraad vergadert tien keer per jaar (geen vergadering in de zomermaanden). De leeswijzer moet 2 weken voor vergadering worden ingediend. Afhankelijk van vergaderschema kan deze stap langer duren. De Mijnraad ontvangt alle eerder uitgebrachte adviezen.
INDICATIEVE DOORLOOPTIJD (indien geen concurrerende aanvragen):		
16 weken		

**Concurrerende aanvragen*

De houder van een zoekgebied kan een aanvraag startvergunning indienen voor een open gebied grenzend aan het door deze gehouden zoekgebied. Na ontvangst van een ontvankelijke aanvraag voor een startvergunning aardwarmte, die ziet op aardwarmte die zich gedeeltelijk bevindt in een aangrenzend gebied waarvoor geen toewijzing zoekgebied aardwarmte, startvergunning aardwarmte of vervolgv vergunning aardwarmte is aangevraagd of verleend, wordt van deze aanvraag mededeling gedaan in de Staatscourant. Indien dit aangrenzend gebied grenst aan een gebied waarvoor een toewijzing zoekgebied aardwarmte, een startvergunning aardwarmte of een vervolgv vergunning aardwarmte geldt, stelt de staatssecretaris de houders van de toewijzing of vergunning op de hoogte van de ingediende aanvraag. De houder van de toewijzing of vergunning kan vervolgens binnen 8 weken na de mededeling van de staatssecretaris een concurrerende aanvraag voor een startvergunning aardwarmte voor het aangevraagde gebied indienen. Aan het eind van de 8-wekentermijn stelt de staatssecretaris de concurrerende aanvragers van elkaar op de hoogte. De aanvragers voeren vervolgens overleg over de mogelijkheden tot samenwerking. Hierbij dienen de aanvragers het mededingingsrecht in acht te nemen. De leidraad Samenwerking tussen concurrenten van de Autoriteit Consument & Markt kan daarbij behulpzaam zijn. Nadat zij door de staatssecretaris op de hoogte zijn gebracht, hebben de aanvragers gedurende 8 weken (4 weken + mogelijkheid tot 4 weken verlenging) de tijd om de aanvraag te wijzigen of in te trekken (artikel 24p Mbw). In geval van verlenging van de overlegtermijn wordt de termijn voor bekendmaking van het besluit opgeschort. Als de aanvragers er samen niet uitkomen over de samenwerking zal de staatssecretaris aan het eind van de procedure op grond van een rangorde een keuze maken (artikel 24u Mbw en art. 29y Mbb). Zie voor de criteria die deze rangorde bepalen bijlage 4 bij dit branchedocument.

Hieronder zijn de stappen van de concurrentiefase samengevat weergegeven:

1. Mededeling van de aanvraag in Staatscourant + bericht aan potentiële concurrenten (artikel 24p lid 1 en 2 Mbw)
2. Potentiële concurrenten kunnen binnen 8 weken na de mededeling een concurrerende aanvraag indienen (artikel 24p lid 3 Mbw).
3. Minister stelt alle aanvragers van elkaars aanvragen op de hoogte. Start overlegtermijn. (artikel 24p lid 4 Mbw)
4. 8 weken (4+4) gelegenheid tot wijzingen/intrekken aanvraag. Dit is de overlegtermijn tussen de concurrenten (artikel 24p lid 5 en 6 Mbw).
5. Vervolg met inhoudelijke behandeling van de aanvra(a)g(en).

5.2. Adviezen

Om een aanvraag voor een startvergunning aardwarmte goed te kunnen beoordelen, vraagt EZK, als het bevoegd gezag, advies aan de (wettelijke) adviseurs. De adviesthema's (en de adviesvragen) zijn gebaseerd op de wettelijke weigeringsgronden. De tabellen hieronder geven per adviesthema de aandachtspunten waarop een adviseur let in de beantwoording van de adviesvragen. Ieder advies wordt gegeven vanuit de eigen taak en deskundigheid van de adviseur.

- **TNO-AGE**

Adviesthema's	Beschrijving
Geologische onderbouwing van de aanvraag	<ul style="list-style-type: none">• Advies over de onderbouwing van de kenmerken van het beoogde doelreservoir.• De overlap met de opsporing, winning en opslag van delfstoffen in het gebied.• De haalbaarheid van de in de aanvraag beschreven operationele instellingen tijdens de winning.• Het behoud van de integriteit van de afsluitende lagen boven en onder het reservoirinterval, alsook de wijze waarop de integriteit van de afsluitende lagen tijdens de winning gemonitord wordt.• De in de aanvraag beschreven mate van bodembeweging en maatregelen die zijn genomen

	om de bodembeweging te monitoren en te beperken.
Grootte van gebied	<ul style="list-style-type: none"> • Beïnvloeding temperatuur en druk rondom putten in relatie tot vergunningsgrens. • De begrenzing van het gebied waar de aanvrager voornemens is aardwarmte te winnen in relatie tot de verwachte winning van aardwarmte en de verwachte afzet van aardwarmte, waaronder het werkprogramma in relatie tot de omvang van de vergunning en de koppeling tussen de bovengrondse warmtevraag en het ondergrondse warmte-aanbod in relatie tot het aangevraagde gebied.

• **RVO**

Adviesthema's	Beschrijving
Financiële mogelijkheden van aanvrager en financieringsplan	<ul style="list-style-type: none"> • Advies op financiële middelen waarover de aanvrager en diens aandeelhouders beschikken om de door hen voorgestelde financieringswijze/financieringsplan uit te voeren. • Heeft de aanvrager voldoende financiële mogelijkheden voor de financiering van <ul style="list-style-type: none"> ○ kosten opsporing en winning ○ kosten aansprakelijkheden ○ kosten verwijdering • Advies op de verdeling van aansprakelijkheden tussen aanvrager en uitvoerder en past deze verdeling binnen de financiële mogelijkheden van de aanvrager en uitvoerder.
Financiële zekerheden	<ul style="list-style-type: none"> • Advies met betrekking tot het stellen van financiële zekerheden.

• **SodM**

Adviesthema's	Beschrijving
Verwachte risico's en veiligheid voor milieu	<ul style="list-style-type: none"> • De eventuele effecten van de in de aanvraag beschreven wijze van opsporing en winning. • Integriteit afsluitende lagen en de wijze waarop de integriteit geborgd is en gemonitord wordt. • Het putontwerp en de wijze waarop de putintegriteit wordt geborgd en gemonitord tijdens de winning. • De in de aanvraag beschreven bijvangst bij de winning. • De in de aanvraag beschreven toepassing van mijnbouwhulpstoffen. • De in de aanvraag beschreven mate van bodembeweging en maatregelen die zijn genomen om de bodembeweging te monitoren en te beperken.

• **Tcbb**

Adviesthema's	Beschrijving
Bodemdaling/-stijging	<ul style="list-style-type: none"> • De gevolgen van mijnbouwactiviteiten voor de bodembeweging, alsmede de daarmee verband houdende activiteiten en de (mitigerende) maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging.

- **Provincie (GS)**

Adviesthema's	Beschrijving
Planmatige ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • De overlap met andere ondergrondse gebruiksmogelijkheden, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater en/of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen.
Grondwaterkwaliteit en -kwantiteit	<ul style="list-style-type: none"> • De grondwaterkwaliteit en -kwantiteit binnen het beïnvloedingsgebied en de mogelijke invloed van de opsporing en winning van aardwarmte hierop.
Beleidsplannen	<ul style="list-style-type: none"> • De inpassing van de aanvraag binnen regionale beleidsplannen ten aanzien van aardwarmte en de regionale beleidsplannen en visies (het gaat hierbij om de invulling van de warmtevraag, niet om het gebruik van de ondergrond).

- **Gemeente (B&W)**

Adviesthema's	Beschrijving
Planmatige ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • De overlap met andere ondergrondse gebruiksmogelijkheden, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater en/of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen.
Beleidsplannen	<ul style="list-style-type: none"> • De inpassing van de aanvraag binnen regionale beleidsplannen ten aanzien van aardwarmte en de regionale beleidsplannen en visies (het gaat hierbij om de invulling van de warmtevraag, niet om het gebruik van de ondergrond).

- **Waterschap (dagelijks bestuur)**

Adviesthema's	Beschrijving
Grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en -kwantiteit	<ul style="list-style-type: none"> • De grondwaterkwaliteit en -kwantiteit binnen het beïnvloedingsgebied en de mogelijke invloed van de opsporing en winning van aardwarmte hierop.

- **Mijnraad**

Adviesthema's	Beschrijving
Afweging van adviezen	<ul style="list-style-type: none"> • De Mijnraad geeft een overkoepelend advies op basis van de door EZK ontvangen adviezen en de expertise en ervaring van de Mijnraadleden.

5.3. Beoordelingskader

EZK als bevoegd gezag beoordeelt de aanvraag om een startvergunning aardwarmte aan de hand van de wettelijke weigeringsgronden (artikel 24t MbW). Hieronder staan een aantal richtinggevende vragen die helpen bij invulling van het beoordelingskader. Beperkingen en voorschriften kunnen in de startvergunning aardwarmte worden opgenomen als deze gerechtvaardigd zijn op grond van artikel 24w MbW.

Bron	Onderwerp	Richtinggevende vragen	Adviseur
art. 24t, lid 1, sub a MbW	Opsporen of winnen toegestaan in aardlagen	Is het opsporen of winnen van aardwarmte in de in de aanvraag aangegeven aardlagen (en de begrenzing ervan) bij of krachtens wet toegestaan?	TNO-AGE
art. 24t, lid 1, sub b MbW	Betreffende gebied reeds	Is voor de in de aanvraag aangeduide aardlagen (en de begrenzing ervan) al aan een	TNO-AGE

Bron	Onderwerp	Richtinggevende vragen	Adviseur
	bezet door een ander	ander dan de aanvrager een toewijzing zoekgebied aardwarmte, een startvergunning aardwarmte of een vervolgv vergunning aardwarmte verleend?	
art. 24t, lid 1, sub c Mbw en art. 29p, lid 1, sub a Mbb	Onaanvaardbare risico's	Brengt de in de aanvraag beschreven opsporing en winning onaanvaardbare risico's met zich voor de veiligheid van omwonenden of kan de in de aanvraag beschreven opsporing en winning schade veroorzaken aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan? In hoeverre wordt voldaan aan de norm voor het lokaal persoonlijk risico van maximaal 1 op de 100.000 per jaar dat een individu mag lopen in of nabij de verschillende bouwwerken waar dat individu verblijft als gevolg van bodemtrilling door de opsporing en winning van aardwarmte? Zijn de risico's voldoende beheersbaar, wat is de wijze van monitoring van effecten en welke maatregelen worden genomen? Kan eventueel te ontstane schade als gevolg van bodemtrilling worden vergoed?	SodM, Tcbb, (TNO-AGE)
art. 24t, lid 2, sub a Mbw	Planmatige ontwikkeling / winning drinkwater	Zijn er aspecten in de aanvraag die het belang van de planmatige ontwikkeling of het beheer van delfstoffen, aardwarmte, andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen, belemmeren?	Provincie Gemeente TNO-AGE
art. 24t, lid 2, sub b Mbw en art. 29q, lid 1, Mbb	Putintegriteit / eventuele nadelige gevolgen milieu	Is de in de aanvraag aangeduide wijze van opsporing en winning en de wijze waarop de putintegriteit wordt geborgd geschikt met het oog op nadelige gevolgen voor het milieu? Bevat de put een dubbele barrière ter hoogte van de zoet en brak waterlagen? Zo nee, is aangetoond dat een alternatief ontwerp de putintegriteit ten minste even goed borgt als een dubbele barrière? Beschikt de aanvrager over een beheerssysteem en beheersplan voor de putintegriteit waarmee deze kan worden gemonitord? Is de integriteit van de afsluitende aardlagen voldoende geborgd en hoe wordt deze gemonitord? Op welke manier en in welke mate draagt de in de aanvraag omschreven toepassing van mijnbouw hulpstoffen bij aan een veilige winning van aardwarmte?	SodM
art. 24t, lid 2, sub b Mbw en art. 29q, lid 1, Mbb	Eventuele nadelige gevolgen milieu	Is de integriteit van de afsluitende aardlagen voldoende geborgd?	SodM TNO-AGE
art. 24t, lid 2, sub c Mbw	Winning/afzet-verhouding	Sluiten de aardlagen en de begrenzing ervan waar de aanvrager voornemens is aardwarmte te winnen aan bij de verwachte winning van aardwarmte en de verwachte afzet van aardwarmte?	RVO, TNO-AGE
art. 24t, lid 2, sub d Mbw	Aanwezigheid overeenkomst en afzet aardwarmte	Zijn er overeenkomsten met betrekking tot de afzet van aardwarmte?	RVO

Bron	Onderwerp	Richtinggevende vragen	Adviseur
art. 24t, lid 1, sub d Mbw	Financiële zekerheid	Kan de aanvrager een financiële zekerheid stellen ter dekking van de aansprakelijkheid voor de schade door verontreiniging van grondwater of bodem in het geval dat de aardlagen voor het opsporen of winnen van aardwarmte uit aardlagen die zich geheel of gedeeltelijk bevinden onder een gebied dat is aangewezen voor de winning van drinkwater uit grondwater?	RVO
art. 24t, lid 2, sub e Mbw en art. 29p, lid 1, sub b Mbb	Financiële mogelijkheden	<ul style="list-style-type: none"> • Zijn de financiële mogelijkheden van de aanvrager voldoende om de kosten in verband met de opsporing en winning en de hierbij behorende aansprakelijkheden te dragen? • Zijn de financiële mogelijkheden van de aanvrager voldoende om kosten in verband met het geheel of gedeeltelijk buiten gebruik stellen van een boorgat tijdens de looptijd van de startvergunning te dragen? • Zijn afspraken over de verdeling van aansprakelijkheden tussen de aanvrager en de uitvoerder passend bij hun respectievelijk financiële mogelijkheden? (paragraaf 2.1 Nota van toelichting bij het Mijnbouwbesluit) 	RVO

6. BESLUIT NAAR AANLEIDING VAN DE AANVRAAG

Het besluit op de aanvraag wordt genomen op basis van de wettelijke toetsingsvereisten (het formele toetsingskader), de gepubliceerde beleidskaders, de geleverde feitelijke informatie en een weging van de geleverde adviezen. Tevens moet rekening worden gehouden met langere termijnen wanneer er één of meerdere concurrerende aanvragen worden ingediend.

6.1. Procesbeschrijving

Lijst van processtappen die bij het nemen van het besluit doorlopen moeten worden.

Processtap	Wie	Opmerking
In geval van meerdere aanvragen: rangschikking aanvragen en keuze voor hoogst gerangschikt	EZK	Zie artikel 24u Mbw en artikel 29y Mbb.
Vorbereiding van het ter inzageleggen (TIL) van het ontwerp besluit (OB)	EZK	
Collegiale afstemming voorschriften met adviseurs en handhaafbaarheid van de voorschriften met toezicht	Adviseurs en toezichthouder	Indien nodig. Zijn de opgenomen voorschriften conform de intenties van de adviseurs? Zijn de voorschriften handhaafbaar voor de toezichthouder (SodM)?
Publicatie kennisgeving OB en TIL in Staatscourant en huis-aan-huisbladen		
OB en adviezen op mijnbouwvergunningen.nl zetten	EZK	
TIL		Artikel 3:16 lid 1 Awb.
Behandelen zienswijzen		
Zienswijzenbundel maken	EZK	Het sorteren, bundelen en anonimiseren van zienswijzen.
Behandeling zienswijzen	EZK	Beantwoording van zienswijzen uitzetten bij de juiste personen.
Antwoorden sturen aan belanghebbenden	EZK	
Afweging zienswijzen en adviezen	EZK	
Opstellen van definitief besluit	EZK	Integrale afweging van alle adviezen. Duur is inclusief tegenlezen, zo nodig controle door WJZ. Bij gevoelig dossier afstemming met de bewindspersoon. I&W wordt geïnformeerd bij afwijking op het advies van de provincie (artikel 24q lid 3 Mbw). Dit informeren vindt plaats in het periodiek overleg dat op ambtelijk niveau tussen EZK en I&W plaatsvindt over de uitvoering van het geothermiebeleid. Wanneer wordt afgeweken van een krachtens wettelijk voorschrift uitgebracht

		advies, wordt dit gemotiveerd in het besluit (artikel 3:50 Awb).
Administratieve afronding DB	EZK front office	Ondertekening
INDICATIEVE DOORLOOPTIJD: 15 weken		

7. BEKENDMAKING BESLUIT EN MOGELIJKHEID TOT BEZWAAR EN/OF BEROEP

7.1. Procesbeschrijving

Lijst van processtappen die bij de bekendmaking van het besluit doorlopen moeten worden.

Stap	Wie	Opmerking
Administratieve afronding definitief besluit (DB)		
Verzenden definitief besluit naar aanvrager		Besluit is definitief. Het besluit dient binnen 40 weken (32+8) na ontvangst van de aanvraag om een startvergunning aardwarmte genomen te worden (artikel 24s Mbw).
Publicatie beschikking DB in Staatscourant	EZK front office	Publicatie in Staatscourant minimaal 1 dag voor start TIL. Start beroepstermijn (zes weken).
Mededeling DB aan adviseurs, zienswijze-indieners en belanghebbenden		De mededeling van het DB aan de adviseurs is tevens de mededeling als bedoeld in artikel 3:43 lid 1 Awb in het geval van het advies wordt afgeweken.
DB op mijnbouwvergunningen.nl zetten		

Tegen het besluit is beroep mogelijk (waarna hoger beroep kan volgen).

Naar aanleiding van het 'Varkens in nood'-arrest (Hof van Justitie van de Europese Unie, 14 januari 2021) geldt er een **tijdelijke** versoepeling van de **ontvankelijkheidstoets** bij de bestuursrechter (art. 6:13 Awb) in afwachting van een wijziging van de Algemene wet bestuursrecht (wetswijziging die aangeeft voor welke besluiten het vereiste van een ingediende zienswijze o.g.v. art. 6:13 Awb niet geldt).

Deze versoepeling houdt in dat in **alle** besluiten op grond van o.a. de Mijnbouwwet (waarbij op de voorbereiding van dat besluit de **u.o.v. uit afdeling 3.4 Awb** van toepassing is):

1. **Belanghebbenden** die **géén** zienswijze hebben ingediend toch ontvankelijk zijn bij de bestuursrechter (ECLI:NL:RVS:2021:786, r.o. 4.8 t/m 4.10).
2. **Niet-belanghebbenden** die **wél** een zienswijze hebben ingediend of dit met een goede reden **niet** hebben gedaan, ook ontvankelijk zijn bij de bestuursrechter (ECLI:NL:RVS:2021:953, r.o. 4.6 en 4.7).

Deze versoepeling is een uitbreiding van de oude regel dat alleen belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend (of dat met een goede reden niet hebben gedaan) ontvankelijk zijn in hun beroep (op grond van de tekst van het huidige art. 6:13 Awb).

BIJLAGEN

Bijlage 1 – Format aanvraag startvergunning

Zie de website van NLOG voor het format.

Bijlage 2 – Nadere invulling bij het begrip winning in de geothermie

In de context van de wijziging van de Mijnbouwwet is voor een preciezere duiding en afbakening van het gebied waarop de vergunningsaanvraag betrekking heeft, het woord “reservoirinterval” belangrijk. Ter onderbouwing hiervan heeft TNO-AGE de volgende argumentatielijn uitgewerkt. Langs deze lijn moet in de vergunningaanvraag inzicht worden verschaft. Dit moet worden meegenomen bij de informatie die wordt geleverd bij de indiening. Dit bepaalt mede de beoordeling door TNO-AGE van de geologische onderbouwing van de aanvraag.

Over de term “reservoirinterval”

Het reservoirinterval wordt gevormd door de lagen waaruit geproduceerd gaat worden, inclusief mogelijke tussenliggende niet-productieve (en dus mogelijk afsluitende) lagen. De afsluitende caprock (deklaag) boven het productieve interval valt niet binnen het reservoirinterval, maar dat betekent niet dat boven- of tussenliggende afsluitende lagen niet in een vergunning kunnen worden opgenomen. Er moet onderscheid worden gemaakt tussen de term “reservoirinterval” en het “te vergunnen stratigrafische interval”. Het reservoirinterval van een geothermiesysteem dient in ieder geval binnen het te vergunnen stratigrafische interval te liggen, maar is niet noodzakelijkerwijs hetzelfde. Het stratigrafische interval dat wordt vergund heeft marktordening als doel, dus o.a. om het mogelijk te maken dat meerdere geothermiesystemen boven elkaar gerealiseerd kunnen worden, mits er in verticale zin geen interferentie in druk en temperatuur plaatsvindt. In het verleden zijn, als een soort buffer voor toekomstige boven- of onderliggende systemen, regelmatig de afsluitende lagen boven en onder het reservoir in het vergunde bereik opgenomen.

In een aanvraag startvergunning wordt door de aanvrager gedefinieerd welke lagen het reservoirinterval vormen. Door de term “reservoirinterval” te gebruiken wordt er ruimte geboden voor projecten die met één geothermisch systeem beogen te produceren/injecteren uit meer dan één Laagpakket of Formatie, of zelfs een Subgroep. Het maakt niet uit als er binnen dit interval afsluitende lagen aanwezig zijn omdat daaruit toch niet geproduceerd en geïnjecteerd wordt, dat is de definitie van een afsluitende laag. Een tussenliggende afsluitende laag hoeft geen risico te vormen. Dit dient door de aanvrager aangetoond te worden. Daarnaast dienen de voorgenomen operationele instellingen in de aanvraag startvergunning zodanig te zijn dat de integriteit van de afsluitende deklaag gewaarborgd blijft. Bij de beoordeling van de aanvraag startvergunning wordt deze instellingen beoordeeld en beschrijft TNO-AGE het in het advies indien de kans te groot wordt geacht dat die connectie er niet is of dat de afsluitende lagen niet integer blijven. Bij de aanvraag van de vervolvergunning zal een operator moeten aantonen, op basis van data die is verzameld tijdens de looptijd van de startvergunning, dat er een connectie is tussen de productie- en injectieput via alle reservoirlagen in het te vergunnen interval en dat de afsluitende lagen integer blijven.

Bijlage 3 – Toelichting bij SDRA

Hier volgt een link naar de website waarop de tool (seismische dreiging- en risicoanalyse) gepubliceerd wordt.

Bijlage 4 – Rangschikkingscriteria bij concurrerende aanvragen

Zie voor meer toelichting bij de rangschikkingscriteria paragraaf 2.2 van de nota van toelichting bij de wijziging van het Mijnbouwbesluit.

Criterium	Omschrijving	Weging <i>Het cijfer bij factor geeft aan hoe zwaar het betreffende criterium weegt in de uiteindelijke rangschikking. Een aanvrager die hoog scoort op het criterium 'Passend', komt daarom hoger in de rangschikking dan een aanvrager die hoog scoort op het criterium 'Ervaring', ervan uitgaande dat deze aanvragers op de overige criteria gelijk scoren.</i>
Passend	De aanvraag wordt hoger gerangschikt naarmate de aanvraag beter past binnen provinciale of gemeentelijke beleidsplannen ten aanzien van aardwarmte voor het betreffende gebied (art. 29y lid 1 sub a Mbb). Uit deze plannen moet blijken hoe beleidsmatig wordt beoogd de warmtevraag in te vullen en hoe aardwarmtewinning ruimtelijk wordt ingepast.	Factor 4 (art. 1.3b.5 lid 3 sub a Mbr)
Hoeveelheid warmte	De aanvraag wordt hoger gerangschikt naarmate de realistisch te verwachten hoeveelheid te winnen warmte groter is (art. 29y lid 1 sub b Mbb). Er wordt bekeken of de beoogde hoeveelheid aardwarmte en de daarmee samenhangende winningsduur realistisch zijn en passen bij de kenmerken van de beoogde warmtevraag.	Factor 1
Succesvolle aangrenzende winning	De aanvraag wordt hoger gerangschikt naarmate de aanvrager al eerder is gestart met winning van aardwarmte in het gebied dat grenst aan het betreffende gebied (art. 29y lid 1 sub c Mbb). Het is van belang of de betreffende aanvragers eerder succesvol met winning van aardwarmte zijn gestart in een gebied dat grenst aan het aangevraagde gebied. Dit criterium is zo gekozen om invulling te geven aan de opbouw van een portfolio aan aardwarmte projecten.	Factor 3 (art. 1.3b.5 lid 3 sub b Mbr)
Kwaliteit van het plan	De aanvraag wordt hoger gerangschikt naarmate de kwaliteit van de aanvraag beter is (art. 29y lid 1 sub d Mbb). Hoe adequaat, helder en compleet is het plan. Hierbij wordt specifiek gekeken naar de haalbaarheid (het business plan), analyse van de omgeving in de zin van kwetsbare gebieden en andere gebruiksmogelijkheden, inzicht in mogelijke risico's, de wijze waarop de omgeving betrokken wordt bij het voornemen en de planning. Het gaat hier niet om een technische beoordeling, maar om de organisatie van het voorgenomen project / de verschillende activiteiten.	Factor 2 (art. 1.3b.5 lid 3 sub c Mbr)

Bijlage 5 – Afkortingenlijst

Lijst van in dit document gebruikte afkortingen.

Afkorting	Betekenis
Awb	Algemene wet bestuursrecht
B&W	Burgemeester en wethouders
DB	Definitief besluit
GS	Gedeputeerde staten
Mbw	Mijnbouwwet
Mbb	Mijnbouwbesluit
Mbr	Mijnbouwregeling
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SodM	Staatstoezicht op de Mijnen
Tcbb	Technische commissie bodembeweging
TNO-AGE	TNO Adviesgroep Economische Zaken